

วารสาร

วิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา

Journal of Research and Vocational Education Development (JRVED)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน 2568 Vol. 4 No.1 January - June 2025

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4

Institute of Vocational Education : Northeastern Region 4

การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน Development of Participatory Academic Management Models to Improve the Quality of Students.

ณัฐรัชต์ ใหญ่ผา
โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์¹
Nattharat20y@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนี้ 1.1) ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการพัฒนารูปแบบ โดยการวิเคราะห์เอกสาร 1.2) ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการพัฒนารูปแบบ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 1.3) สรุปผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการสร้างรูปแบบ ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนี้ 2.1) การยกร่างรูปแบบโดยผู้วิจัย 2.2) การตรวจสอบรูปแบบโดยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และกลุ่มทดลองนำร่อง (Pilot group) จำนวน 27 คน ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบ ดังนี้ 3.1) วิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและอำนาจการตัดสินใจ จำนวน 27 คน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 4 คน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน 8 คน และ ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน จำนวน 3.2) ศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็น 3.3) ผลการใช้รูปแบบ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบ ดังนี้ 4.1) การประเมินรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน คน 4.2) การเผยแพร่และประเมินรูปแบบ โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ จังหวัดเชียงราย จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกองค์ประกอบของรูปแบบ แบบบันทึกการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทาง แบบบันทึกสรุปผลการศึกษา แบบบันทึกการยกร่างรูปแบบ แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบ แบบประเมินผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและอำนาจการตัดสินใจ แบบสอบถามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น แบบประเมินสภาพการดำเนินการตามรูปแบบ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ แบบบันทึกผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน แบบบันทึกผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แบบประเมินประสิทธิภาพรูปแบบ แบบประเมินการยอมรับรูปแบบโดย การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น PNI modified และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบชื่อว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม PICBA เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีดังนี้ 1) หลักการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 2) วัตถุประสงค์การบริหารงาน

วิชาการแบบมีส่วนร่วม 3) เนื้อหาการบริหารงานวิชาการ 4) กระบวนการการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 5) การประเมินผลการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 6) ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบมีมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปก่อนการนำไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการใช้รูปแบบการประเมินสภาพการดำเนินการตามรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินมาตรฐานความเป็นประโยชน์และมาตรฐานความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด การเผยแพร่และประเมินมาตรฐานการยอมรับภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงานวิชาการ, แบบมีส่วนร่วม, คุณภาพผู้เรียน

Abstract

The objective of this research was to develop a participatory academic administration model aimed at enhancing student quality. The research was carried out in four phases. Phase 1 Study the components and guidelines for developing a participatory academic administration model to enhance student quality, consisting of. 1.1) Studying the components and development guidelines through document analysis. 1.2) Studying the components and development guidelines through interviews with five experts. 1.3) Summarizing the findings on components and model development guidelines. Phase 2 Develop and validate the participatory academic administration model to enhance student quality, including. 2.1) Drafting the model by the researcher. 2.2) Validating the model through expert evaluation (five experts) and a pilot group (27 participants). Phase 3 Study the results of model implementation. 3.1) Analyze stakeholders and their decision-making authority (27 participants), including 4 administrators, 8 heads of subject groups, and 3 representatives from the school board. 3.2) Examine the current conditions, the desired conditions, and the essential needs. 3.3) Evaluate the results of the model implementation. Phase 4 Model evaluation. 4.1) Evaluate the model by involved experts. 4.2) Disseminate and evaluate the model by five administrators from large secondary schools in Chiang Rai Province. Research instruments included Model component record form Interview record form for studying components and guidelines Summary form of participatory academic administration model development Model drafting record form Questionnaire for model validation

Stakeholder and decision-making authority evaluation form Questionnaire on actual conditions and desired conditions Model implementation evaluation form Satisfaction questionnaire on model implementation Student learning achievement record form National Educational Test evaluation record Reading, analytical thinking, and writing evaluation record Desirable characteristics assessment record Model efficiency evaluation form Model acceptance evaluation form Data analysis was conducted using content analysis, mean, standard deviation, and Modified Priority Needs Index (PNI modified).

The research findings revealed that the developed model, titled “PICBA Participatory Academic Administration Model” for enhancing student quality, consists of the following components. 1) Principles of participatory academic administration. 2) Objectives of participatory academic administration. 3) Content of academic administration. 4) Process of participatory academic administration. 5) Evaluation of participatory academic administration. 6) Success factors of participatory academic administration. The results from the development and validation of the model showed that the model met the highest level of both accuracy and feasibility standards prior to implementation. The implementation results indicated that the overall operational condition based on the model was at a high level. The overall satisfaction with the model usage was at the highest level. The evaluations of the model's usefulness and appropriateness were also at the highest level. Furthermore, the dissemination and evaluation of the model's acceptance standard were rated at the highest level.

Keywords: Academic Administration Model, Participatory Approach, Student Quality

1. บทนำ/ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติเป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคน ให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต การพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ การปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 และการปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 จะเป็น

แรงผลักดันให้ประชากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างปัญญาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณมีการนำเทคโนโลยีการสื่อสาร และระบบการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่มาใช้มากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่กล่าวถึงการพลิกโฉมระบบการศึกษาไทย ด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับการศึกษา เพื่อให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาผ่านระบบดิจิทัล (ตรีณัฐ เเทียมทอง, 2564) จะเห็นได้ว่าการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การนำเทคโนโลยี Big Data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครูผู้สอน ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลงบประมาณที่จำเป็นมาวิเคราะห์เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทขององค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมากโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมภายนอกทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงาน ล้วนส่งผลทำให้ผู้เรียน การเรียนรู้ ครูผู้สอน เทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ทินกร บัวชู, 2562)

งานบริหารวิชาการเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษาและเป็นงานที่สำคัญมากที่สุดในโรงเรียนที่บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ตามมาตรฐานการศึกษา และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะงานวิชาการถือว่าเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษา คือมีคุณภาพที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครองและชุมชน โดยมุ่งเน้นการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดจะต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่ดี ทุกฝ่ายต้องร่วมกันบริหารจัดการทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียนจึงจะสำเร็จได้ อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาได้ดี (ฐาปนันท์ กันยา และพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์, 2558)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาเป็นการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีอิสระ โดยกระทำด้วยความเต็มใจ เพื่อให้งานนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีหลักการสำคัญในการสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้บุคลากรที่ทำงานเกิดความภาคภูมิใจ เน้นการกระจายอำนาจให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา และร่วมแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต (วรรณภา ใจเย็น, 2564)

ผู้วิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผ่านประสบการณ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาหลากหลายขนาด ก้าวสู่การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนพานพิทยาคม จังหวัดเชียงราย ได้เรียนรู้ถึงพลวัตและความหลากหลายของผู้คนและบริบทที่แตกต่างออกไปในแต่ละแห่ง ได้คิดค้นและพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม เป็นหัวใจสำคัญ ด้วยความเชื่อมั่นว่าพลังของคนหมู่มากจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ ผมได้เปิดเวทีให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทาง พัฒนาหลักสูตร และร่วมขับเคลื่อนงานวิชาการอย่างแท้จริง ผลลัพธ์ที่ได้นั้นเป็นที่น่าประจักษ์ คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพานพิทยาคมพัฒนาขึ้นอย่างก้าวกระโดดทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ทักษะชีวิต และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สัมผัสได้จากรอยยิ้มของนักเรียน ความภาคภูมิใจของครู และความเชื่อมั่นของชุมชน แบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่สร้างขึ้น ณ โรงเรียนแห่งนี้ จึงกลายเป็น พิมพ์เขียวแห่งความสำเร็จ ที่ผู้วิจัยเก็บเกี่ยวประสบการณ์และบทเรียนอันล้ำค่ามาใช้ในการบริหารโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ จังหวัดเชียงราย ซึ่งขนาดใหญ่เหมือนกัน บริบท วิสัยทัศน์ ใกล้เคียงกัน จึงได้พัฒนารูปแบบโดยการประเมินผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและอำนาจการตัดสินใจ ในการบริหาร ซึ่งพบว่าผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสูงและอำนาจการตัดสินใจสูง จึงศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม นำไปใช้ประเมินกระบวนการ ความพึงพอใจ และคุณภาพผู้เรียน ประเมินมาตรฐานความเหมาะสมและมาตรฐานความเป็นประโยชน์ และเผยแพร่สร้างการยอมรับนวัตกรรมการบริหารโดยเห็นจากผลการประเมินการยอมรับจากผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 แห่ง ในจังหวัดเชียงราย

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่าเป็นงานหลักและเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ จึงมีความสนใจศึกษาและพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล มาใช้ในการบริหารจัดการทางด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

การพัฒนารูปแบบเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างกรอบหรือแนวทางสำหรับการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบได้ถูกนำเสนอโดยนักวิจัยหลายท่าน ซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่คล้ายคลึงกัน เช่น หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการ การวัดและประเมินผล ปัจจัยสนับสนุน และ

เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ สอดคล้องกับสัญญา งามบรรจง (2559) ที่ได้พัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ในขณะที่ อรุณศรี เงินเสือ (2559) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญขององค์ประกอบต่างๆ เช่น หลักการ จุดมุ่งหมาย ระบบและกลไก วิธีดำเนินการ แนวทางการประเมินผล และเงื่อนไขของรูปแบบ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นกรอบสำคัญในการพัฒนารูปแบบที่มีประสิทธิภาพ

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ดังที่เบญจวรรณ เสวีวิไลภ (2560) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจในการบริหารงานวิชาการการวางแผนที่เป็นระบบ และการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ มณีวรรณ แหวนหล่อ (2561) ได้เน้นย้ำถึงบทบาทของผู้บริหารและครูในการเป็นผู้นำด้านวิชาการ การบริหารจัดการงานอย่างเป็นระบบ และการพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และพงศกร อดุลพิทยากรณ์ และนันทรัตน์ เจริญกุล (2561) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารวิชาการ ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ตรงตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

จากแนวคิดของจันทราณี สงวนนาม (2553) และประภาพรพรณ รักเลี้ยง (2556) สามารถสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ของการดำเนินงาน โดยมีลักษณะสำคัญ คือการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนครอบคลุมตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติงาน การสนับสนุน การติดตามประเมินผล การแก้ไขปัญหา ไปจนถึงการร่วมรับผิดชอบผลงานเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมตามความเหมาะสมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานเป็นการกระจายอำนาจและเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของซึ่งการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้องรู้สึกเป็นเจ้าของงานหรือโครงการ ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และร่วมกันภาคภูมิใจในความสำเร็จเป็นการสร้างแรงจูงใจและความผูกพันต่อองค์กร

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

มีวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการสังเคราะห์เอกสาร มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยประเด็นการบันทึกใช้ได้ทุกประเด็น ทุกประเด็น มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แล้วทำการบันทึกลงในแบบบันทึกตามประเด็นที่กำหนดไว้ และวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 1.2 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยประเด็นการบันทึกใช้ได้ทุกประเด็น ทุกประเด็น มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ประสานผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดนัดหมายวันเวลาในการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งดำเนินการตามกำหนดการและบันทึกลงในแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 1.3 สรุปผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการวิเคราะห์เอกสาร ขั้นที่ 1.2 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกสรุปผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยประเด็นการบันทึกใช้ได้ทุกประเด็น ทุกประเด็น มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการวิเคราะห์เอกสาร ขั้นที่ 1.2 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วบันทึกลงในแบบบันทึกสรุปผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการยกร่างปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยประเด็น การบันทึกใช้ได้ทุกประเด็น ทุกประเด็น มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยยกร่างรูปแบบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ลงในแบบบันทึกร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มี 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.2.1 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปได้ ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยประเด็นการบันทึกใช้ได้ทุกประเด็น ทุกประเด็น มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการประเมินและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

2.2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยกลุ่มทดลองนำร่อง (Pilot group) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ณ โรงเรียนพานวิทยาคม จังหวัดเชียงราย ในปีการศึกษา 2565 ซึ่งคัดเลือกกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 4 คน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน 8 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน รวมจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มที่มีเนื้อหาประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกลุ่มและคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตาม ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยรายการประเมินทุกรายการใช้ได้ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสนทนากลุ่มร่วมกันและสัมภาษณ์แบบมีความเกี่ยวข้อง สร้างแรงจูงใจให้กับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับรูปแบบคำอธิบาย และรายละเอียดการดำเนินการตามรูปแบบ และการค้นหาข้อจำกัดของรูปแบบก่อนนำไปใช้จริง และ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 3.1 ประเมินผู้มีส่วนได้เสียและอำนาจการตัดสินใจ ในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ ตัวแทนผู้มีส่วนได้เสียเสียของโรงเรียน จำนวน 27 คน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 4 คน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน 8 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินผู้มีส่วนได้เสียและอำนาจการตัดสินใจ ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยประเด็น การบันทึกใช้ได้ทุกประเด็น ทุกประเด็น มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการประชุมกลุ่มและให้ผู้ร่วมประชุมประเมินผู้มีส่วนได้เสียเสียและอำนาจการตัดสินใจ และวิเคราะห์ข้อมูลจากเมทริกซ์การเปรียบเทียบระหว่างส่วนได้เสียเสียกับอำนาจ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 3.2 ศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ จำนวน 128 คน รวมจำนวน 132 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยประเด็น การบันทึกใช้ได้ทุกประเด็น ทุกประเด็น มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลพร้อมกับแบบสอบถามโดยใช้ Google Form และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคหรือการคำนวณหาค่าดัชนี Modified Priority Need Index (PNI modified) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ขั้นที่ 3.3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ จำนวน 128 คน รวมจำนวน 132 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินสภาพการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (O-NET) แบบบันทึกผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียน แบบบันทึกผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยประเด็น การบันทึกใช้ได้ทุกประเด็น ทุกประเด็น มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินผลการใช้รูปแบบการ

บริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้คำร้อยละ คำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 4.1 การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสีย มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ รองผู้อำนวยการ หัวหน้างาน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ จังหวัดเชียงราย ด้านความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ จำนวน 16 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานความเหมาะสมและมาตรฐานความเป็นประโยชน์ ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยประเด็น การบันทึกใช้ได้ทุกประเด็นทุกประเด็น มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล รวมจำนวน 16 คน ตอบแบบสอบถามทาง Google Form และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 4.2 การเผยแพร่และประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดเชียงราย มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินการยอมรับรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยประเด็น การบันทึกใช้ได้ทุกประเด็น ทุกประเด็น มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในปีการศึกษา 2566 และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่าองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบและมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการประกอบด้วยหลักการกระจายอำนาจ หลักความผูกพันและความรู้ สึกเป็นเจ้าของ หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการสื่อสารสองทาง องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2. เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหา ประกอบด้วย งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น งานพัฒนาออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้ งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพ งานแนะแนวการศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ งานพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ งานนิเทศการศึกษาและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา งานส่งเสริมความรู้แก่ชุมชนและสร้างเครือข่ายทางวิชาการ องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการ ประกอบด้วย ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมรับผิดชอบ องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินกระบวนการ การประเมินผลลัพธ์ องค์ประกอบที่ 6 ปัจจัยความสำเร็จ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความพร้อมของบุคคล ปัจจัยด้านวัฒนธรรมความร่วมมือ ปัจจัยด้านระบบการบริหาร

2. การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2.1 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดขององค์ประกอบร่างการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

องค์ประกอบ	รายละเอียดขององค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ	หลักการของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม มี 5 หลักการ ดังนี้ 1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและตัดสินใจในเรื่องสำคัญขององค์กร ซึ่งช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน 2. หลักความผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Commitment and Ownership) หมายถึง การมีส่วนร่วมส่งผลให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กรทั้งทางจิตใจ อารมณ์ และสังคม พร้อมทั้งจะทุ่มเทแรงกายแรงใจเพื่อเป้าหมายของหน่วยงาน 3. หลักความรับผิดชอบ (Autonomy and Responsibility) หมายถึง การที่บุคลากรมีอิสระในการคิดและตัดสินใจในขอบเขตของตนเอง จะช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นและความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงรายละเอียดขององค์ประกอบร่างการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

องค์ประกอบ	รายละเอียดขององค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ	4. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมที่ดีต้องดำเนินการอย่างเปิดเผย ชัดเจน ตรวจสอบได้ และอิงข้อมูลที่ต้องการเพื่อสร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจในองค์กร 5. หลักการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) หมายถึง การสื่อสารที่ดีต้องเป็นไปในลักษณะสองทาง มีการรับฟังอย่างจริงจังทั้งจากผู้บริหารสู่บุคลากร และจากบุคลากรสู่ผู้บริหาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน
องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	1. เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2. เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลง
องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหา	งานในกลุ่มบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ได้แก่ - งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 1.1 งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 1.2 งานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น - งานพัฒนากระบวนการจัดเรียนรู้ 2.1 งานออกแบบกระบวนการจัดเรียนรู้ 2.2 งานจัดกระบวนการจัดเรียนรู้ - งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพ 3.1 งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3.2. งานทำผลงานทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ - งานแนะแนวการศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4.1 งานแนะแนวการศึกษา 4.2 งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน - งานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ 5.1 งานวัดผลการเรียนรู้ 5.2 งานประเมินผลการเรียนรู้ - งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ 6.1 งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา 6.2 งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ - งานนิเทศการศึกษาและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 7.1 งานนิเทศการจัดการจัดการเรียนรู้ 7.2 งานพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงรายละเอียดขององค์ประกอบร่างการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

องค์ประกอบ	รายละเอียดขององค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหา	8. งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและสร้างเครือข่ายทางวิชาการ 8.1 งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 8.2 งานสร้างเครือข่ายทางวิชาการ
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการ	กระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้ 1. ร่วมวางแผน (Plan : P) 2. ร่วมดำเนินการ (Do : D) 3. ร่วมประเมินผล (Check : C) 4. ร่วมรับผลประโยชน์ (Benefit : B) 5. ร่วมรับผิดชอบ (Accountability : A)
องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผล	การประเมินผลมี 2 ประการ ดังนี้ 1. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) 2. การประเมินผลลัพธ์ (Outcomes Evaluation)
องค์ประกอบที่ 6 ปัจจัยความสำเร็จ	ปัจจัยความสำเร็จ มี 3 ประการ ดังนี้ 1. ปัจจัยด้านความพร้อมของบุคคล 2. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมความร่วมมือ 3. ปัจจัยด้านระบบการบริหาร

2.2 ตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ผลการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ รูปแบบมีมาตรฐานความถูกต้องและด้านมาตรฐานความเป็นไปได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ว่าการนำเสนอรูปแบบเป็นภาพแสดงความสัมพันธ์ของโครงสร้างเพื่อให้สื่อสารได้เข้าใจง่ายขึ้น ปรับชื่อทุกองค์ประกอบให้ชัดเจน เช่น องค์ประกอบที่ 1 หลักการ ปรับเป็น หลักการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม หรือ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ ปรับเป็น วัตถุประสงค์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น ปรับรายละเอียดของ วัตถุประสงค์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม และ การประเมินผลการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ให้สื่อความตามชื่อเรื่องและผลการศึกษา

ผลการตรวจสอบรูปแบบโดยการทดลองนำร่อง (Pilot group) การทดลองใช้เบื้องต้น (Preliminary Field Try-out) โรงเรียนพานวิทยาคม จังหวัดเชียงราย ในปีการศึกษา 2565 ซึ่งคัดเลือกกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการอภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อตรวจสอบเบื้องต้น ว่ารูปแบบมีความเกี่ยวข้อง สร้างแรงจูงใจให้กับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบคำอธิบาย และรายละเอียดการดำเนินการตามรูปแบบ และการค้นหาข้อจำกัดของรูปแบบ ก่อนนำไปใช้จริง พบว่า 1) ด้านเนื้อหาของรูปแบบและคำอธิบายรูปแบบ กลุ่มผู้ทดลองเสนอให้ปรับแก้ องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาการบริหารงานวิชาการจากเดิม 9 งาน ปรับเป็น 10 งาน โดยแยกงานพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาและงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ตรงกับการปฏิบัติและขอบข่ายงานชัดเจน 2) ข้อจำกัดด้านความเข้าใจในแนวทางและวิธีการของรูปแบบ กลุ่มผู้ทดลองส่วนใหญ่สามารถเข้าใจแนวทางของรูปแบบได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะองค์ประกอบหลักทั้ง 6 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อคุณภาพการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงภาษาบางส่วนในคู่มือการใช้รูปแบบให้กระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม 3) ข้อจำกัดด้านความต่อเนื่องของการมีส่วนร่วมในบางช่วงเวลา พบว่าในบางช่วงเวลา การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องยังไม่ต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอแนะให้พัฒนาและใช้ช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงง่ายและสม่ำเสมอ เช่น กลุ่มไลน์ หรือช่องทางสื่อสารภายในโรงเรียนที่มีอยู่เดิม เพื่อให้ข้อมูลสามารถกระจายถึงทุกกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงและทันเวลา 4) ความเกี่ยวข้องและแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมผู้เข้าร่วมสะท้อนว่า รูปแบบดังกล่าวส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างแท้จริง โดยธรรมชาติของรูปแบบที่มีความยืดหยุ่น ไม่เพิ่มภาระงานใหม่เกินจำเป็น แต่กลับเพิ่มโอกาสในการกระจายอำนาจ กระตุ้นแรงจูงใจ และเสริมสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของร่วมกันในกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 5) ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้จริงผู้เข้าร่วมทุกคนสะท้อนว่ากระบวนการของรูปแบบมีความเป็นไปได้สูงในการนำไปใช้จริง โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ต้องมีการวิเคราะห์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัด การนำไปใช้จึงต้องสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็น และดำเนินการใช้รูปแบบตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

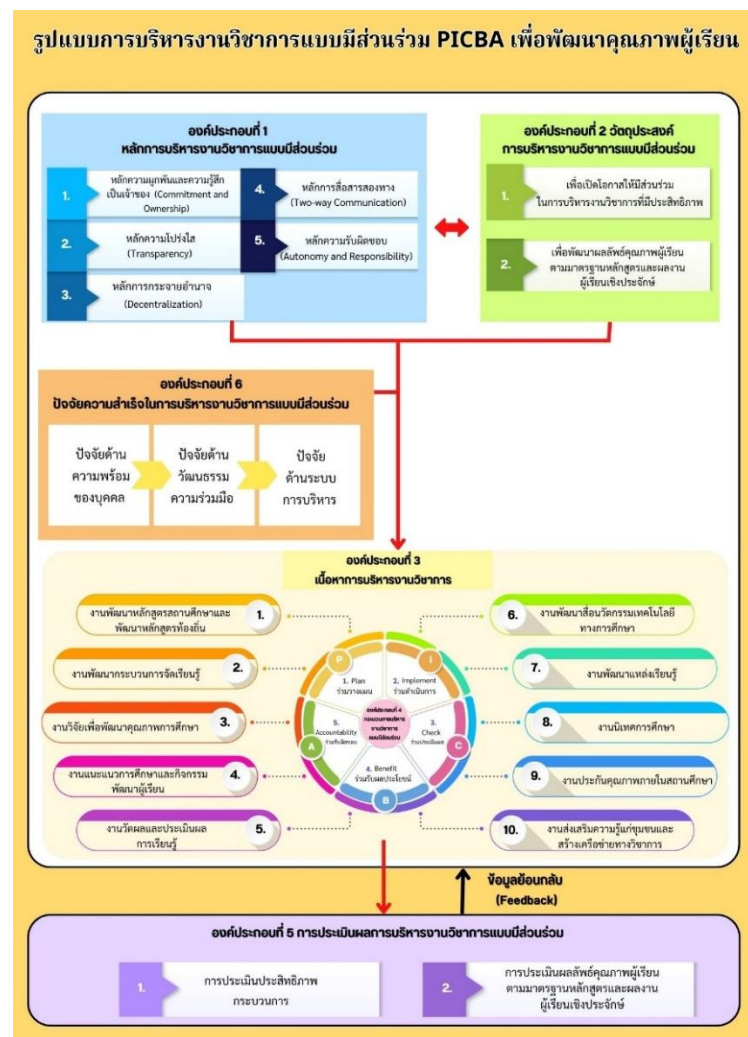
3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3.1 ผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและอำนาจการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสูงและมีอำนาจในการตัดสินใจต่อการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.2 ผลศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า สภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านหลักการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม อันดับที่ 1 คือ หลักความผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของ ด้านวัตถุประสงค์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมพบว่า อันดับที่ 1 คือ เพื่อ

เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ด้านเนื้อหาการบริหารงานวิชาการพบว่า อันดับที่ 1 คือ งานพัฒนาออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านกระบวนการการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม อันดับที่ 1 คือ ร่วมวางแผน (Plan : P) ด้านการประเมินผลการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม อันดับที่ 1 คือ การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินการ ด้านปัจจัยความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม อันดับที่ 1 คือ ปัจจัยด้านระบบการ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 1) ควรตั้งชื่อรูปแบบที่ทำให้จดจำ และ แสดงถึงลักษณะเฉพาะของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 2) ปรับภาพและลูกศรให้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเพื่อให้สื่อสารได้ชัดเจนขึ้น 3) องค์ประกอบที่ 4 ให้ปรับภาษาอังกฤษเพื่อให้สื่อสารที่ถูกต้อง ขั้นที่ 2 ร่วมดำเนินการ (Do: D) ปรับเป็น ขั้นที่ 2 ร่วมดำเนินการ (implement : I) และให้เขียนรายละเอียดให้ชัดเจนขึ้นในการดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงรูปแบบและได้รูปแบบใหม่ที่ชื่อว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม PICBA เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นำเสนอในภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3.3 การใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3.3.1 การประเมินกระบวนการดำเนินการ

3.3.1.1 การประเมินสภาพการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการสอบถามจากรองผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 4 คน และครูจำนวน 128 คน รวมจำนวน 132 คน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3.3.1.2 การประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในการสอบถามความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบ จาครองผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 4 คน และครู จำนวน 128 คน รวมจำนวน 132 คน พบว่า ความพึงพอใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3.2 ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนด้านผลลัพธ์ตามมาตรฐานหลักสูตรและด้านผลงานผู้เรียนเชิงประจักษ์

3.3.2.1 ด้านผลลัพธ์ตามมาตรฐานหลักสูตร 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรของนักเรียนทุกระดับชั้น ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2566 มีคะแนนเฉลี่ย 3.30 เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด 2) ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 จำแนกรายชั้นและกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน สูงกว่าร้อยละระดับชาติทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 3.66 – 7.32 ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ร้อยละค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียน สูงกว่าร้อยละระดับชาติทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 6.32 – 12.75 3) ผลการประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ปีการศึกษา 2566 ภาคเรียนที่ 1 และ ภาคเรียนที่ 2 เป็นรายระดับชั้นปี (ค่าเป้าหมาย ระดับดีเยี่ยมเกินร้อยละ 80) พบว่า ร้อยละของจำนวนผู้เรียน ในภาพรวมมีค่าสูงกว่าค่าเป้าหมาย (ระดับดีเยี่ยม เกินร้อยละ 80) ทุกระดับชั้นปี และ 4) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า ร้อยละของจำนวนผู้เรียนที่มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ระดับดีเยี่ยม ของปีการศึกษา 2566 ภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ในภาพรวมมีค่าสูงกว่าค่าเป้าหมาย (ระดับดีเยี่ยม เกินร้อยละ 80) ทุกระดับชั้นปี

3.3.1.1 ด้านผลงานเชิงประจักษ์ ของนักเรียนโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2566 ที่ส่งผลให้นักเรียนได้รับรางวัลในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ดังนี้ 1) ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 2) ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางภาษา 3) ผู้เรียนมีความเป็นเลิศด้านกีฬา 4) ผู้เรียนมีความเป็นเลิศด้านสังคมศาสตร์ 5) ผู้เรียนมีความถนัดและสร้างผลงานโดดเด่นจนได้รับทุนการศึกษาจากองค์กรภายนอก พบว่า รางวัลที่ได้รับในระดับภาค

ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ในด้านต่างๆ ที่นักเรียนโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2566 พบว่า ผลงานนักเรียน ปีการศึกษา 2566 โดยมีจำนวนผลงานสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ระดับชาติ 22 รายการ รองลงมา คือ ระดับนานาชาติ 8 รายการ และระดับภูมิภาค 6 รายการ

4. การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4.1 ประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการสอบถามรองผู้อำนวยการ หัวหน้างาน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ จังหวัดเชียงราย จำนวน 16 คน พบว่า รูปแบบมีมาตรฐานความเป็นประโยชน์และมาตรฐานความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.2 เผยแพร่และประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ มีลักษณะใกล้เคียงกัน ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 5 โรงเรียน จากผู้บริหารจำนวน 5 คน พบว่า มาตรฐานการยอมรับภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 การเผยแพร่รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในวารสารวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา ลิงค์ <https://ph03.tci-thaijo.org/index.php/JRVED>

6. สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เนื่องด้วยเป็นการศึกษาเพื่อกำหนดโครงสร้างสำคัญที่ใช้เป็นแบบในการดำเนินการที่มีความชัดเจน ทั้งนี้เนื่องมาจากมีวิธีการศึกษาที่หลากหลาย ได้แก่ การสังเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เพื่อประมวลความคิดพื้นฐาน วิเคราะห์สังเคราะห์ พัฒนาเพื่อกำหนดหลักการ เป้าหมายหรือองค์ประกอบอื่น ๆ การสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ ทำให้การศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีข้อมูลเพียงพอต่อการสร้างรูปแบบที่มีองค์ประกอบ สอดคล้องกับแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธ์ (2563 อ้างอิงใน สุวดี อุปินใจ, 2566, น. 164) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการพัฒนารูปแบบ เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบ ระบุและทำความเข้าใจถึงส่วนประกอบย่อยหรือองค์ประกอบหลักที่รวมกันเป็นรูปแบบนั้น ๆ ซึ่งอาจรวมถึงหลักการ แนวคิด ทฤษฎี หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานของรูปแบบ ัญญภรณ์ นาจำปา (2564) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา โดยการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล องค์ประกอบและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมี 5

องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ หมายถึง เป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหา หมายถึง ขอบข่ายงานวิชาการที่กำหนดไว้เป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการ หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบและตัดสินผลการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ องค์ประกอบที่ 6 ปัจจัยความสำเร็จ หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความสำเร็จต่อการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้ องค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้ทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายของการนำไปใช้ เนื่องจากมีหลักการเป็นแนวคิดที่ยึดปฏิบัติในการดำเนินการ ตั้งวัตถุประสงค์ กำหนดเนื้อหาการบริหารโดยแต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมและเครื่องมือที่ชัดเจนและหลากหลาย และการนำรูปแบบไปใช้มีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ สอดคล้องกับ ภควัต โอวาท (2565) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยได้นำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) หลักการ ซึ่งเน้นแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการบริหารสถานศึกษาที่มุ่งสู่การสร้างนวัตกรรม โดยผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรม และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม 2) วัตถุประสงค์ ที่มุ่งเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาทีมงาน และพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม 3) วิธีดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การดำเนินการพัฒนา การติดตามสนับสนุน และการประเมินผล โดยแต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมและเครื่องมือที่ชัดเจน 4) การประเมิน ที่มุ่งประเมินทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายและมีการประเมินอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมการประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม พฤติกรรมการบริหาร และผลลัพธ์ด้านนวัตกรรมในสถานศึกษา และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งระบุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ความมุ่งมั่นของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร ทรัพยากรที่เพียงพอ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก สอดคล้องกับ Schank (1985 : 1473) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่าง ๆ ในการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ได้เน้นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษา โดยพิจารณาองค์ประกอบทางด้านบุคคลซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญของการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรอิสระ และการวางแผนกลยุทธ์พร้อมกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นตัวแปรตาม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายในระบบโรงเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกลยุทธ์สามารถช่วยเร่งการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รูปแบบมีมาตรฐานความถูกต้องและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งเนื่องจากรูปแบบเกิดขึ้นจากรูปแบบได้พัฒนาจากผลการศึกษาที่รอบด้านในขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และมีการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การทดลองนำร่อง (Pilot group) กับโรงเรียนพานวิทยาคม จังหวัดเชียงราย ในปีการศึกษา 2565 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยคัดเลือกกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารและครูเพื่อ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการอภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อตรวจสอบเบื้องต้น ว่ารูปแบบมีความเกี่ยวข้อง สร้างแรงจูงใจให้กับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับรูปแบบคำอธิบาย และรายละเอียดการดำเนินการตามรูปแบบ และการค้นหาข้อจำกัดของรูปแบบ ก่อนนำไปใช้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ วาโร เฟ็งสวัสต์ (2553), Eisner (1976) และ Maduas, Scriven, & Stufflebeam (1983) สรุปได้ว่า การตรวจสอบรูปแบบเป็นกระบวนการประเมินคุณภาพของรูปแบบ

3. การใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้ประเมินผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและอำนาจการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ จังหวัดเชียงราย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสูงและมีอำนาจในการตัดสินใจต่อการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า สภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากทั้งนี้เนื่องมาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสูงและมีอำนาจในการตัดสินใจต่อการบริหาร การประเมินจะเพิ่มประโยชน์ของผลการประเมินที่สอดคล้องกับบริบทและความสนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริงและมีความเชื่อถือได้ ส่วนการสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น ทำให้สามารถวิเคราะห์และนำผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นได้ พบว่า ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านหลักการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม อันดับที่ 1 คือ หลักความผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของ ด้านวัตถุประสงค์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม พบว่า อันดับที่ 1 คือ เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ด้านเนื้อหาการบริหารงานวิชาการ พบว่า อันดับที่ 1 คือ งานพัฒนาออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านกระบวนการการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม อันดับที่ 1 คือ ร่วมวางแผน (Plan : P) ด้านการประเมินผลการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม อันดับที่ 1 คือ การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินการ ด้านปัจจัยความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม อันดับที่ 1 คือ ปัจจัยด้านระบบการ ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความผูกพันต่อกัน และการที่บุคลากรในโรงเรียนรู้เป้าหมายขององค์การก่อให้เกิดมีความรู้สึก

เป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนและพร้อมที่จะรับผิดชอบร่วมกับผลที่เกิดขึ้น การดำเนินการมีเนื้อหาการบริหาร ขั้นตอน กิจกรรมและเครื่องมือที่หลากหลาย และการนำรูปแบบไปใช้มีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้คือกระบวนการบริหาร สอดคล้องกับธัญภรณ์ นาจำปา (2564) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา โดยการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านผู้เรียน 4) ด้านการเรียนรู้ 5) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และ 6) ด้านกระบวนการบริหารสถานศึกษา 2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้อง กลมกลืน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก และ 29 องค์ประกอบย่อย ($\text{Chi-square}=278.26$, $\text{df} = 269$, $\text{GFI} = 0.95$, $\text{AGFI} = 0.92$, $\text{RMSEA} = 0.010$, $\text{RMR}=0.032$) 3. รูปแบบสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีประโยชน์และมีความเป็นไปได้ สอดคล้องกับ ดวงเดือน วิจิฉัย (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ร่วมวางแผน 2) ร่วมตัดสินใจ 3) ร่วมปฏิบัติ 4) ร่วมประเมินผล และ 5) ร่วมรับผลประโยชน์ ในส่วนของขอบข่ายการบริหารงานของสถานศึกษา ประกอบด้วย กรอบภาระงาน 4 งาน ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานบุคคล 3) การบริหารงานงบประมาณ และ 4) การบริหารงานทั่วไป และในส่วนของเป้าหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย คุณภาพสถานศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนักเรียน 2) ด้านครู และ 3) ด้านการบริหารจัดการ สอดคล้องกับ ชูชาติ พวงสมจิตร (2555 : 209-211) ที่กล่าวว่า ความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน คือ การที่แต่ละคนทั้งผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาได้มาปฏิบัติร่วมกัน มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความผูกพันต่อกัน และการที่บุคคลในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รู้เป้าหมายขององค์กรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน และร่วมมือกันอย่างเต็มที่ตามกระบวนการมีส่วนร่วมซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและพร้อมที่จะทำผลประโยชน์ให้กับองค์กร และ Pretty (1995) ระบุว่า การบริหารโดยใช้การมีส่วนร่วมมีเป้าหมายหลักคือการเพิ่มศักยภาพให้สามารถตัดสินใจและดำเนินการร่วมกับองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ (ownership) และสร้างพลังทางสังคมในการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน Kaufer (1989: 3432) ได้

ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของการมีส่วนร่วมในสหภาพครูในมหาวิทยาลัยรัฐนิวเจอร์ซีย์ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของสมาชิกที่มีส่วนร่วม สมาชิกที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหภาพครูมีลักษณะโดดเด่นแตกต่างจากสมาชิกที่ไม่ได้มีส่วนร่วม โดยเฉพาะในด้านการมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และความจริงจัง มีผลกระทบของการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม กระบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมที่ดำเนินการโดยผู้อำนวยการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมาชิกในองค์กร โดยวิธีการดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากกว่าการสื่อสารภายในองค์กรแบบทั่วไป

ผลการประเมินกระบวนการดำเนินการตามรูปแบบ ในการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ต้องมีการประเมินผล ซึ่งพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ พบว่า ความพึงพอใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก กระบวนการดำเนินการตามรูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยดำเนินการโดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์และกิจกรรมที่ชัดเจน ตามที่กำหนดไว้ การดำเนินการเป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มีส่วนร่วม เกิดจากการนำโดยผู้บริหารและความร่วมมือจากครู สอดคล้องกับ พรนภา ประยศ (2564) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้สถานศึกษา ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นฐานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแม่หลวง อุดมภ์ไทยคีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา โดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและ กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและกิจกรรมที่ชัดเจน มีกระบวนการบริหาร จัดการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และไปในทิศทางเดียวกัน นำโดยผู้บริหารผลการประเมินรูปแบบสภาพการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานตามรูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนด้านผลลัพธ์ตามมาตรฐานหลักสูตรและด้านผลงานผู้เรียนเชิงประจักษ์ ในด้านผลลัพธ์ตามมาตรฐานหลักสูตร 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด 2) ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (O-NET) สูงกว่าร้อยละค่าเฉลี่ยระดับชาติทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) ผลการประเมินความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน ร้อยละของจำนวนผู้เรียน ในภาพรวมมีค่าสูงกว่าค่าเป้าหมาย (ระดับดีเยี่ยม เกินร้อยละ 80) และ 4) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า ร้อยละของจำนวนผู้เรียนที่มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ระดับดีเยี่ยม ส่วนด้านผลงานเชิงประจักษ์ ของนักเรียนที่ส่งผลให้นักเรียนได้รับรางวัลในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ดังนี้ 1) ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 2) ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางภาษา 3) ผู้เรียนมีความเป็นเลิศด้านกีฬา 4) ผู้เรียนมีความเป็นเลิศด้านสังคมศาสตร์ 5) ผู้เรียนมีความถนัด และสร้างผลงานโดดเด่นจนได้รับ

ทุนการศึกษาจากองค์กรภายนอก พบว่า รางวัลที่ได้รับในระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ในด้านต่างๆ ที่นักเรียนโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2566 พบว่า ผลงานนักเรียน ปีการศึกษา 2566 โดยมีจำนวนผลงานสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ระดับชาติ 22 รายการ รองลงมา คือ ระดับนานาชาติ 8 รายการ และระดับภูมิภาค 6 รายการ ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์และกิจกรรมที่ชัดเจนตามที่กำหนดไว้ มีกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีเนื้อหา ขั้นตอน กิจกรรม และเครื่องมือที่ชัดเจน การประเมินผลที่มุ่งประเมินทั้งกระบวนการและผลลัพธ์โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพด้านผลลัพธ์ตามมาตรฐานหลักสูตรและมีผลงานเชิงประจักษ์ได้รับรางวัลที่สร้างชื่อเสียงให้กับตนเองและโรงเรียน สอดคล้องกับ Watamura (2017) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในด้านการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีการที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับ พิทักษ์ เอ็นดู (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินผลการใช้ (1) ประสิทธิภาพการพัฒนาบุคลากรการใช้งบประมาณสูงกว่าเป้าหมาย ผลสำเร็จของการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับยอดเยี่ยม (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (3) รูปแบบมีผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (4) ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐานคะแนนเฉลี่ยทุกวิชาสูงกว่าระดับภาพรวมทั้งประเทศ และ 4) ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีความพึงพอใจหลังใช้สูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ พรนภา ประยศ (2564) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้สถานศึกษา ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นฐานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลที่เกิดจากใช้รูปแบบ พบว่า 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 2) ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ปีการศึกษา 2563 คิดเป็นร้อยละ 94.53 และปีการศึกษา 2564 คิดเป็นร้อยละ 97.29 3) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปีการศึกษา 2563 คิดเป็นร้อยละ 97.12 และปีการศึกษา 2564 คิดเป็นร้อยละ 99.20 4)

4. การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการสอบถามรองผู้อำนวยการ หัวหน้างาน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ จังหวัดเชียงราย จำนวน 16 คน พบว่า รูปแบบมีมาตรฐานความเป็นประโยชน์และมาตรฐานความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และในการเผยแพร่และการประเมิน โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ มีลักษณะใกล้เคียงกัน ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 5 โรงเรียน จากผู้บริหารจำนวน 5 คน พบว่า มาตรฐานการยอมรับภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รวมทั้งได้

การเผยแพร่รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในวารสารวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินนวัตกรรมที่สร้างขึ้นเป็นการพิจารณาในภาพรวมว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นมีคุณค่าและเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และได้รับการยอมรับ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้ใช้รูปแบบและได้ศึกษารูปแบบอย่างแท้จริง รูปแบบที่ดีจะต้องมีมาตรฐานความเป็นประโยชน์และมาตรฐานความเหมาะสม รวมถึงเมื่อเผยแพร่ไปแล้วได้รับการยอมรับ สอดคล้องกับรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2555) ที่กล่าวว่า การประเมินประสิทธิผล เน้นการประเมินว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งเชื่อมโยงกับความเป็นประโยชน์ของรูปแบบโดยตรง การประเมินองค์ประกอบของรูปแบบ พิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบต่างๆ ในรูปแบบว่ามีความสมบูรณ์ เชื่อมโยงกัน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับ สุวดี อุปินใจ 2568, น. 56-57 การเผยแพร่เพื่อสร้างการยอมรับโดย มีการประเมินมาตรฐานการยอมรับนวัตกรรม มาตรฐานการยอมรับ หมายถึง การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก หรือผู้ที่ต้องนำรูปแบบไปใช้จริง มีทัศนคติที่ดี เห็นด้วย และเต็มใจที่จะนำรูปแบบดังกล่าวไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ในบริบทของตนเองมากน้อยเพียงใด เป็นการสะท้อนถึงมุมมองของผู้ใช้งานจริง นอกจากนี้สอดคล้องกับคณะกรรมการบริหารงานวิจัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 (2564) ได้วิจัยเรื่อง องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า องค์การประกอบหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ โลกทัศน์การร่วมเสริมสร้างพลังบวก การทำงานเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ร่วม การบรรลุผลสำเร็จ 3 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชนประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 7 ส่วน คือ ชื่อรูปแบบ ความเป็นมาของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ แนวทางการประเมินรูปแบบ และเงื่อนไข ความสำเร็จของรูปแบบ ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของ ชุมชน โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้องและความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

7. ข้อเสนอแนะการวิจัย

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม PICBA เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนองค์ประกอบที่มีโครงสร้างที่สัมพันธ์กันเป็นระบบ และมีคำอธิบายที่ชัดเจน ในการนำไปใช้เพื่อการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบให้เข้าใจ และวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ให้ตรงกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ประเมินผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและอำนาจในการดำเนินการบริหาร เพื่อให้เข้าใจ

ถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ การดำเนินการอย่างถูกต้องจะช่วยให้เกิดการพัฒนาคูณภาพของผู้เรียนได้ และสามารถนำไปเผยแพร่ ขยายผล และเป็นโรงเรียนต้นแบบสำหรับสถานศึกษาอื่นที่สนใจได้

7.1.2 ครู และบุคลากรทางการศึกษา

จากผลการวิจัยหลักการที่สำคัญคือหลักความผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของ จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติที่ดีของครูและบุคลากรต่อการส่งเสริมให้ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการงานวิชาการ ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ เกิดเจตคติที่ดีต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม PICBA เพื่อพัฒนาคูณภาพผู้เรียนที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีของโรงเรียน สร้างความเชื่อมั่นต่อสาธารณชน

7.1.3 นักเรียน

การนำรูปแบบไปใช้ควรแจ้งให้ทราบถึงผลจากการใช้รูปแบบจะส่งผลต่อคูณภาพผู้เรียนทั้งด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานหลักสูตรทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คูณลักษณะอันพึงประสงค์ การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน สมรรถนะที่สำคัญในระดับที่สูงขึ้น และผลงานผู้เรียนเชิงประจักษ์ที่ได้รับการยอมรับจากภาคีเครือข่ายสถานศึกษาในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ เป็นสิ่งสำคัญส่งผลให้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม PICBA เพื่อพัฒนาคูณภาพผู้เรียน อย่างแท้จริง

7.1.4 ชุมชน

รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม PICBA เพื่อพัฒนาคูณภาพผู้เรียนเมื่อเผยแพร่ทำให้มีการจัดการความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน และจัดเก็บองค์ความรู้อย่างเป็นระบบเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นแนวปฏิบัติที่ดี การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อระดมทรัพยากรและความร่วมมือในการพัฒนาคูณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ชุมชนภาคีเครือข่ายและผู้ปกครองนักเรียน ต้องมีส่วนร่วมสำคัญ ในการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ชื่นชม ยกย่อง เชิดชูเกียรติ และยอมรับในการจัดการศึกษาที่มีคูณภาพของโรงเรียน

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการวิจัยและพัฒนาระบบสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับรองรับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะระบบที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษา
- 2) ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการงานวิชาการตามเกณฑ์รางวัลคูณภาพแห่งชาติ
- 3) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล ที่ครอบคลุมทั้งด้านกระบวนการและผลลัพธ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินและพัฒนาคูณภาพการศึกษา

8. บรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิง

- ดวงเดือน วินิจฉัย. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. [วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ธัญกร นาจำปา. (2564). องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาคุณกิจที่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.
- ฐานันท์ กันยา และพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์. (2558). การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2.
- ตรีนุช เทียนทอง. (2564). คำแถลงนโยบายการจัดการศึกษา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ. เข้าถึงได้จาก <https://moe360.blog/2021/04/16/education-policy/>. 25 มิถุนายน 2564.
- ทินกร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารครุศาสตร์สาร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 13(2), 285 - 294
- เบญจวรรณ เสวีวัลลภ. (2560). รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ประภาพรณ รักเลี้ยง. (2556). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ปราณี ท้าวกลาง (2557). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดส านักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ คม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พงศกร อุดลพิทยาภรณ์ และนันท์รัตน์ เจริญกุล. (2562). แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ตามแนวคิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. วารสารการบริหาร และนวัตกรรมการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2(3): 17-32.
- พรณา ประยศ. (2564). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้สถานศึกษา ชุมชน และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นฐานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(5), 212-229

- ภควัต โอวาท. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้วิธียุทธศาสตร์สำหรับ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต).มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มณีวรรณ แหวนหล่อ. (2561). สภาพการบริหารงานวิชาการของครูในระดับประถมศึกษา.
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุรินทร์. ปทุมธานี :
มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ยศสรวดี กริ่งไกร. (2560). (การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อ
สังคมของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร
ดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2555). การบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ทักษิณ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พริก
หวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุกัญญา งามบรรจง. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะ
ในศตวรรษ ที่ 21 ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อรุณศรี เงินเสื่อ. (2559). รูปแบบการบริหารงานวิจัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา. ปริญญาโทปริญญาดุษฎีบัณฑิต. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัย
นเรศวร.

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4

Institute of Vocational Education : Northeastern Region 4

สอบถามเพิ่มเติม

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4

632 หมู่ 4 ตำบลบึงไผ่ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190

Tel : 045-210-691 Website : www.ivene4.ac.th